

Sygn. akt I CNP 16/10

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jan Górowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marta Romańska

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie ze skargi Barbary S. o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego
z dnia 17 września 2009 r., wydanego w sprawie
z wniosku Barbary S.

przy uczestnictwie Spółdzielni Mieszkaniowo-Budowlanej i in. , o zobowiązanie
Spółdzielni do udostępnienia dokumentów,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 3 grudnia 2010 r.,

**oddala skargę i odstępuje od obciążenia skarżącej kosztami
postępowania skargowego.**

Uzasadnienie

Barbara S. w dniu 11 grudnia 2008 r. wystąpiła z wnioskiem o udostępnienie jej przez Spółdzielnię Mieszkaniowo-Budowlaną I. umów zawartych z inwestorem zastępczym i generalnym wykonawcą dotyczących zadania inwestycyjnego realizowanego na terenie D. – róg F. , po otrzymaniu w dniu 5 grudnia 2008 r. pisemnej odmowy Spółdzielni przekazania jej kopii tych umów, z powołaniem się na zawarte w nich klauzule poufności.

Inwestor zastępczy B. P.U.I. zarzucił, że do umowy wprowadzono klauzulę poufności ze względu na to, iż Spółdzielnia wynegocjowała niższe od funkcjonującego na rynku wynagrodzenie. Podniósł ponadto, że umowa została zawarta według wzoru załączonego do materiałów przetargowych.

Generalny wykonawca U. S.A. wnosząc o oddalenie wniosku podniosła, że umowa została zawarta według zasad zawartych w Specyfikacji Warunków Zamówienia (SWZ).

Postanowieniem z dnia 9 marca 2009 r. Sąd Rejonowy wniosek oddalił. Ustalił, że Spółdzielnia z P.U.I. B. Kompleksowe Usługi Inwestycyjne zawarła umowę, którą temu przedsiębiorcy powierzono funkcję inwestora zastępczego przedmiotowej inwestycji, natomiast z U. S.A. zawarła umowę o powierzeniu funkcji generalnego wykonawcy tych robót budowlanych. Strony zobowiązały się do zachowania w tajemnicy wszelkich informacji uzyskanych w związku z realizacją spornych umów (tajemnica handlowa).

Sąd Rejonowy podniósł, że z unormowania zawartego w art. 18 § 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm., dalej: „pr. sp.”) wynika, że członek ma prawo otrzymania odpisu umowy zawieranej przez spółdzielnię z osobami trzecimi, niemniej może ona odmówić wglądu do takiej umowy jeżeli naruszałoby to prawa tych osób lub istnieje uzasadniona obawa, że członek wykorzysta pozyskane informacje w celach sprzecznych z interesem spółdzielni, wyrządzając przez to Spółdzielni znaczną szkodę (art. 18 § 3 prawa spółdzielczego). Przyjął, że wobec poufności przedmiotowych umów wniosek nie był uzasadniony.

Apelację wnioskodawczynie Sąd Okręgowy oddalił postanowieniem z dnia 17 września 2009 r. wskazując, że Sąd pierwszej instancji zastosował w sposób prawidłowy art. 18 § 3 pr. sp. Podkreślił, że udostępnienie przez spółdzielnię członkowi umów zawartych z osobami trzecimi, w których znajdują się zapisy dotyczące tajemnicy handlowej, stanowiłoby naruszenie prawa kontrahenta do zachowania treści umowy w tajemnicy.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 44 i 46 § 4 w zw. z art. 58 pr. sp. stwierdził, że stosownie do unormowań zawartych w tych przepisach radzie spółdzielni przysługują kompetencje jako całości, a nie jej poszczególnym członkom. Wprawdzie członkowie zarządu i rady odpowiadają wobec spółdzielni za szkodę wyrządzoną działaniem sprzecznym z prawem lub postanowieniami statutu, niemniej art. 58 pr. sp. nie wskazuje na kompetencje członka rady do samodzielnego realizowania zadań powierzonych temu organowi. Organ kolegialny podejmuje działania na podstawie uchwał, a nie indywidualnych decyzji jego członków.

Wnioskodawczynie Barbara S. zaskarżyła skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocne postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 17 września 2009 r., zarzucając naruszenie art. 18 § 3 pr. sp. przez błędną wykładnię skutkującą przyjęciem, że przepis ten w oparciu o normę zawartą w art. 1 ust. 7 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm., dalej: „u. sp. m.”) ma zastosowanie w sprawie, bowiem uzupełnia nieuregulowaną art. 8¹ ust. 1 tej ustawy materię obejmującą ograniczenie dostępu członków spółdzielni mieszkaniowych do umów z osobami trzecimi zawartych przez spółdzielnię mieszkaniową, oraz art. 8¹ u. sp. m. przez błędną jego wykładnię uznającą, że nie ma on zastosowania w sprawie, bowiem nie reguluje ograniczeń dostępu członków spółdzielni mieszkaniowych do umów z osobami trzecimi zawartymi przez spółdzielnię mieszkaniową.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W dniu 25 września 2010 r. weszła w życie ustawa z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego

oraz ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. 2010 r. Nr 155, poz. 1037). Nie zawiera ona przepisów przejściowych i z tego względu zgodnie z ogólnie obowiązującymi zasadami prawa międzyczasowego jej przepisy procesowe należy stosować od dnia jej wejścia w życie (zasada bezpośredniego działania ustawy nowej). Według obecnego stanu prawnego można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji, lub postanowienia merytorycznego wydanego w postępowaniu nieprocesowym kończących postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylene tego orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie była i nie jest możliwa. Skarga została przyjęta do rozpoznania w dniu 28 września 2010 r. a więc już na gruncie obecnie obowiązującego stanu prawnego.

Zasadą jest, że prawomocność, tworzy nowy stan prawny pomiędzy stronami albo *erga omnes*, jak też sanuje wszelkie ewentualne naruszenia prawa, którymi orzeczenie może być dotknięte. Dlatego, przy wykładni zawartego w art. 424¹ § 1 k.p.c. pojęcia „niezgodności z prawem” należy uwzględnić istotę i sens odpowiedzialności państwa przewidzianej w art. 417¹ § 2 k.c. w zw. z art. 77 Konstytucji oraz naturę władzy sędziowskiej. Swoboda ocen sędziego wynika nie tylko z jej istoty, ale często z pojęć niedookreślonych, czy klauzul generalnych. W związku z tym, w teorii prawa trafnie przyjmuje się istnienie tzw. luzu decyzyjnego, który oznacza możliwość wyboru przez sędziego jednego z możliwych rozwiązań.

Poza tym, treść orzeczenia zależy od wyników wykładni, które mogą być różne w zależności od jej przedmiotu i stosowanych technik. W związku z otwartością semantyczną języka, w tym także języka prawnego mogą mieć miejsce różne, poprawne z punktu widzenia metod interpretacji. Z tych przyczyn tezę o istnieniu jedyne trafne orzeczenia należy odrzucić. Dlatego też należy uznać, że różnej treści orzeczenia wydane w podobnej sprawie mogą być „zgodne z prawem” (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 1991 r., III ARN 32/91, PUG 1992, nr 2-3, poz. 4).

Z tych wszystkich względów definicja bezprawności dotycząca art. 424¹ § 1 k.p.c. jest odmienna od tego ogólnego pojęcia funkcjonującego na gruncie prawa materialnego i procesowego. Prawomocne orzeczenie jest w tym znaczeniu niezgodne z prawem, gdy jest sprzeczne z niepodlegającymi różnej wykładni przepisami i z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 35, z dnia 31 marca 2006 r., IV CNP 25/05, OSNC 2007, nr 1, poz. 17, z dnia 14 grudnia 2006 r., I BP 13/06, M. Pr. 2007, nr 5, poz. 253).

Artykuł 8¹ u.s.m. został wprowadzony do systemu prawnego ustawą z dnia 14 czerwca 2007 r., o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 125, poz. 873 ze zm.) i w literaturze trafnie podniesiono, że budzi wątpliwości, gdyż nie jest sformułowany w sposób poprawny, precyzyjny i jasny. Modyfikuje on reguły określone w art. 18 § 2 pkt 3 pr. sp., który uprawnia członka spółdzielni do zaznajamiania się między innymi z umowami zawieranymi przez spółdzielnię z osobami trzecimi „z zastrzeżeniem art. 8¹ u.s.m.” Takie ujęcie pozwala przyjąć, że członkom spółdzielni mieszkaniowych przysługuje uprawnienie dalej idące, tj. otrzymywania ich kopii.

Z treści art. 8¹ u.s.m. nie wynika wprost jego relacja do art. 18 § 3 pr. sp. W literaturze – co trafnie zwrócił uwagę Sąd pierwszej instancji – dominuje pogląd, że ponieważ przyznanie członkom prawa do otrzymywania wszelkich umów zawieranych przez spółdzielnię z osobami trzecimi może w niektórych wypadkach naruszać prawa tych kontrahentów spółdzielni, i dotyczy to także spółdzielczości mieszkaniowej, to i do tych członków stosuje się art. 18 § 3 pr. sp.

Ustawodawca wprowadził w omawianym przepisie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych nie zawarł żadnych ograniczeń udostępniania dokumentów członkom, niemniej regulację tę wprowadził do Prawa spółdzielczego przez zamieszczenie wskazanego wyżej zastrzeżenia w art. 18 § 2, pkt 3 pr. sp. Z ujęcia paragrafu trzeciego art. 18 pr. sp. wynika z kolei, że stosuje się on do całego unormowania zawartego w art. 18 § 2 ust 3. pr. sp. a więc także zastrzeżenia dotyczącego członków spółdzielni mieszkaniowych.

Ze wskazanych względów, nie wdając się w ocenę, która z interpretacji art. 8¹ u.s.m. i art. 18 § 3 pr. sp. (skarżącej, czy też Sądów *meriti*) bardziej odpowiada sztuce stosowania prawa nie można było uznać, że zaskarżone orzeczenie jest bezprawne w wyżej zasygnalizowanym znaczeniu.

Przedmiotem rozpoznawanej sprawy jest legalność zaskarżonego orzeczenia, a zatem dla oceny czy zaskarżone orzeczenie jest niezgodne z prawem decyduje stan z chwili wydawania tego orzeczenia. Dla wyniku rozpoznania skargi nie mają żadnego znaczenia okoliczności, które nastąpiły po wydaniu zaskarżonego orzeczenia. Tymczasem skarżąca oparła po części skargę na fakcie późniejszym, tj. na odwołaniu jej w dniu 3 października 2009 r. z funkcji członka rady nadzorczej Spółdzielni i z tym faktem wiązała wystąpienie szkody.

Z tych względów Sąd Najwyższy skargę oddalił (art. 424¹¹ § 1 k.p.c.).